

2020 ARALIK KISA VADELİ DIŞ BORÇ İSTATİSTİKLERİ GELİŞMELERİ

18 Şubat 2021

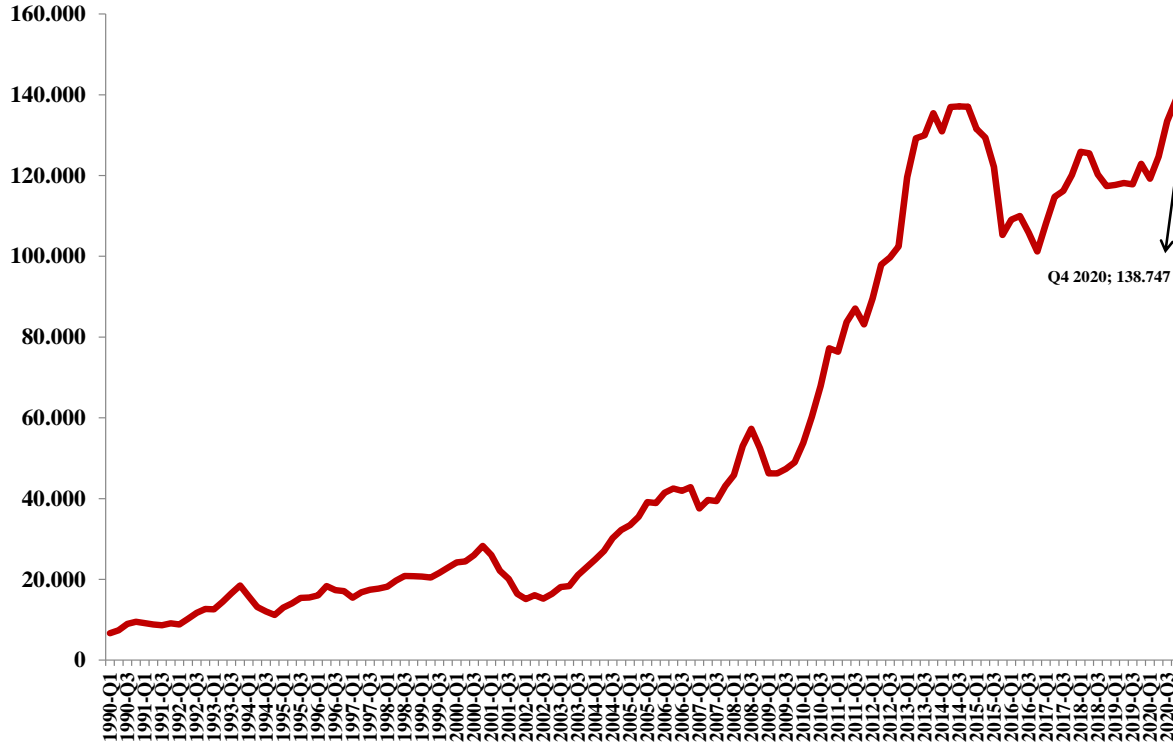

Kısa vadeli dış borçlara ilişkin 2020 Aralık ayı verileri, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından 18 Şubat 2021 tarihinde yayımlandı¹.

Kısa vadeli dış borçlar, temel olarak bankaların aylık döviz vaziyeti stokları, özel sektörün yurt dışından sağladığı kredilerin izlendiği veri tabanı, ticari kredilere ilişkin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ithalat verileri ve Merkez Bankası aylık döviz vaziyeti kaynaklarından derlenmektedir.

Buna göre, kısa vadeli dış borç stoku 2020 yılı son çeyreklik itibarıyla 2019 yılsonuna göre 15,9 milyar ABD doları artmış ve yaklaşık 138,7 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir (Şekil 1). Aynı dönemde bankalar kaynaklı kısa vadeli dış borç stoku 2,3 milyar ABD doları artarak 58 milyar ABD dolarına yükselmiştir. Diğer sektörler kaynaklı kısa vadeli dış borç stoku 600 milyon ABD doları artarak 59,3 milyar ABD dolarına yükselmiştir.

Şekil 1: Kısa Vadeli Dış Borç Stoku (1990:Q1- 2020:Q4, Milyon ABD Doları)

Kaynak: TCMB

¹ TCMB, her ay verileri geçmişe dönük revize ettiği için bilgi notlarında yer alan tablolardaki eski yıllara ait veriler farklılık gösterebilmektedir.

Kısa vadeli dış borç stokunun %41,8'i bankalar kaynaklı borçlardan oluşmaktadır. Bankalar kaynaklı borçların %15,4'ünü ise krediler oluşturmaktadır. Bankaların yurt dışından kullandıkları kısa vadeli krediler 2020 yılı son çeyreklik itibarıyla yaklaşık 8,9 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Bu rakam, kısa vadeli kredilerde 2019 yılsonuna göre %17,3'lük bir artış yaşandığı anlamına gelmektedir. Aynı dönemde yurt dışı yerleşiklerin döviz tevdiat hesabı %4,6 oranında, banka mevduatları %1,1 oranında azalırken, TL cinsinden mevduatları %15,3 oranında artmıştır (Tablo 1).

Diğer sektörlerin yurt dışından sağladığı kısa vadeli borçlar ise 2019 yılsonuna göre %1 oranında artarak 59,3 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 1: Kısa Vadeli Dış Borç Stoku (2018:Q1- 2020:Q4, Milyon ABD Doları)

	2018				2019				2020			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
MERKEZ BANKASI	1.437	1.826	6.706	5.914	5.898	6.492	6.397	8.413	8.385	19.630	21.021	21.382
BANKER KREDİ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MUHABİR AÇIKLARI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MEVDUAT	1.437	1.826	6.706	5.914	5.898	6.492	6.397	8.413	8.385	19.630	21.021	21.382
GENEL HÜKÜMET	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BANKALAR	69.702	67.035	60.648	57.041	57.012	56.923	56.765	55.737	54.550	55.696	56.472	58.023
KREDİLER	16.906	17.033	13.794	10.985	9.373	10.026	9.383	7.626	6.640	7.870	9.129	8.948
DÖVİZ TEVDİAT HESABI	21.029	19.314	19.118	18.994	19.402	20.059	20.625	21.083	21.076	20.693	21.451	20.110
BANKA MEVDUATI	17.315	17.283	16.818	13.017	13.193	13.146	13.213	13.392	12.190	11.407	11.076	13.241
TL CİNSİNDEN MEVDUAT	14.452	13.405	10.918	14.045	15.044	13.692	13.544	13.636	14.644	15.726	14.816	15.724
DIĞER SEKTÖRLER	54.733	56.663	52.925	54.412	54.780	54.716	54.633	58.742	56.256	49.368	55.984	59.342
TİCARİ KREDİLER	48.580	50.878	47.629	48.767	50.432	50.212	50.634	55.710	53.503	46.958	53.826	56.368
İTHALAT BORÇLARI	44.650	46.949	43.696	44.130	45.747	45.757	45.987	50.634	49.578	43.642	50.689	53.352
PREF.&PEŞİN İHRACAT	3.930	3.929	3.933	4.637	4.685	4.455	4.647	5.076	3.925	3.316	3.137	3.016
DIĞER KREDİLER	6.153	5.785	5.296	5.645	4.348	4.504	3.999	3.032	2.753	2.410	2.158	2.974
KAMU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ÖZEL	6.153	5.785	5.296	5.645	4.348	4.504	3.999	3.032	2.753	2.410	2.158	2.974
TOPLAM	125.872	125.524	120.279	117.367	117.690	118.131	117.795	122.892	119.191	124.694	133.477	138.747

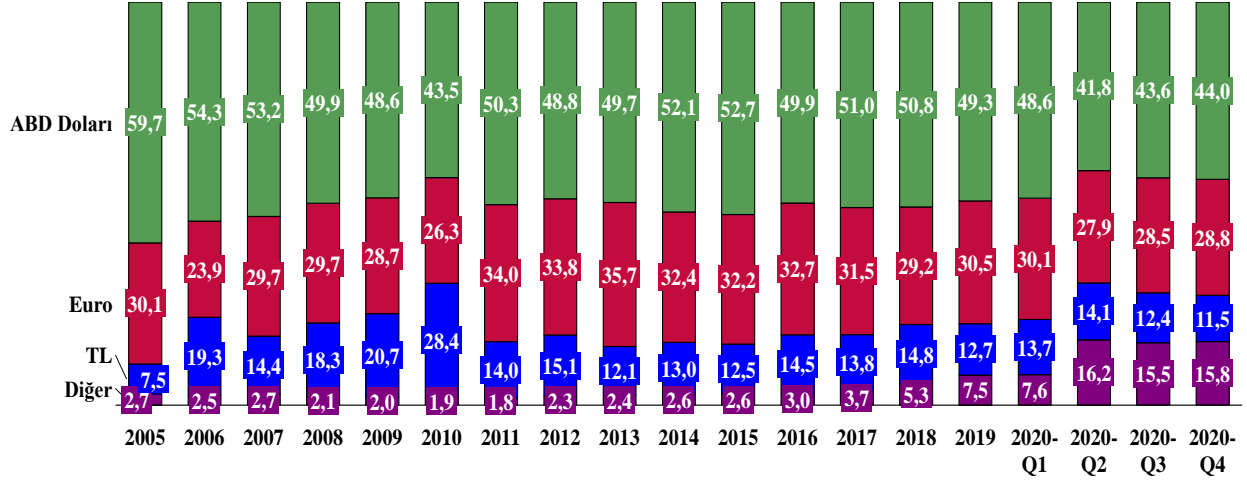
Kaynak: TCMB

Kısa vadeli dış borç stokunun borçlu bazında dağılımı incelendiğinde, tamamı kamu bankalarından oluşan kamu sektörünün borcunun 2020 son çeyreklik itibarıyla, 2019 yılsonuna göre %2,5 oranında arttığı ve 25,6 milyar ABD dolarına yükseldiği görülmektedir. Kısa vadeli dış borç stokunun %66,1'ini oluşturan özel sektörün kısa vadeli dış borç stoku ise 2020 yılı Aralık ayında, 2019 yılsonuna göre %2,5 oranında artmış ve 91,7 milyar ABD doları seviyesine yükselmiştir.

Alacaklı bazında dağılım incelendiğinde ise özel kredi alacaklıların %44,1'ini oluşturan parasal kuruluşlara olan kısa vadeli borçların 2020 yılı son çeyreklik itibarıyla, bir önceki yılsonuna göre %35,3 oranında arttığı ve 61 milyar ABD dolarına yükseldiği görülmektedir. Aynı dönemde parasal olmayan kuruluşlara olan kısa vadeli borçlar ise %0,2 oranında azalmış ve 77,3 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir. 2020 yılı Aralık ayı itibarıyla 456 milyon ABD doları olan tahvil ihraçlarının 2019 yılsonuna göre %580,6 oranında arttığı görülmektedir.

Kısa vadeli dış borç stokunun 2005 – Q4 2020 dönemindeki döviz kompozisyonu incelendiğinde, 2005 yılına kıyasla yaklaşık yüzde 15,8 puan azalmakla birlikte, ABD dolarının payının, euro ve diğer dövizlere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. 2020 yılı son çeyreklik itibarıyla, kısa vadeli dış borç stokunun %44’ü ABD doları, %28,8’i Euro, %11,5’i TL ve %15,8’i de diğer döviz cinslerinden oluşmaktadır (Şekil 2).

Şekil 2: Kısa Vadeli Dış Borç Stokunun Döviz Kompozisyonu, % (2005 – Q4 2020)

Kaynak: TCMB

Son olarak kısa vadeli dış borç stokunu kalan vadeye göre değerlendirmek gerekirse 2020 yılı Aralık ayı itibarıyla, orijinal vadesine bakılmaksızın vadesine 1 yıl veya daha az kalmış kısa vadeli dış borç stokunun 188,8 milyar ABD doları olduğu görülmektedir. Söz konusu stokun yaklaşık %27,4’ü özel bankaların borçlarından oluşmaktadır. 16,4 milyar ABD dolarlık kısmı ise Türkiye’de yerleşik bankaların ve özel sektörün, yurt dışı şubeleri ile iştiraklere olan borçlarından oluşmaktadır. Kalan vadeye göre dış borç stoku borçlu bazında ele alındığında, özel sektörün %66,7’lik oran ile en büyük paya sahip olduğu tespit edilmiştir. Kamu sektörü ve Merkez Bankası’nın payları ise sırasıyla, %22 ve %11,3’tür.